

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-08-28

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden Inga-Lill Askersjö och Sten Andersson

Elcertifikat – stoppregel och kontrollstation 2019

Enligt en lagrådsremiss den 13 augusti 2020 har regeringen (Infrastrukturdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Christina Nordenbladh, biträdd av departementssekreteraren Willy Hallgren.

Förslaget föranleder följande yttrande.

3 kap. 15 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om avslutning av elcertifikatskonton i vissa situationer. Det är kontoföringsmyndigheten som får besluta om avslutning av ett konto. Det anges i lagrådsremissen att förslaget grundas på en hemställan från myndigheten. Denna hemställan föranleds i sin tur av att de konton som förslaget avser orsakar en oproportionerlig administrativ börda för myndigheten.

De situationer som anges i förslaget är dels att kontohavaren begär att kontot avslutas och det inte finns fler än femtio elcertifikat på kontot (punkten 1), dels att det finns synnerliga skäl *och* att kontohavaren har avregistrerats som kvotpliktig eller inte längre är innehavare av en anläggning som är godkänd för tilldelning av elcertifikat (punkten 2).

Bestämmelsen i paragrafens punkt 1 ger inte upphov till några principiella svårigheter, eftersom den bygger på att myndigheten vidtar en åtgärd som kontohavaren vill ha utförd. Av utredningen i ärendet framgår att det redan i dag förekommer att kontohavare begär att myndigheten avslutar kontot och att de då får rådet att själva sälja eventuellt på kontot återstående certifikat. Mot den bakgrunden har Lagrådet ingen invändning mot att myndigheten får avsluta konton på kontohavares begäran.

Det kan dock ifrågasättas om inte bestämmelsen i punkten 1 borde utformas något bredare så att en del fall som med lagrådsremissens förslag måste hanteras enligt punkten 2 i stället kan hanteras enligt punkten 1. Enligt Lagrådets mening talar nämligen praktiska skäl för att myndigheten alltid bör ha möjlighet att avsluta ett konto så snart myndigheten och kontohavaren är ense om åtgärden (och denna

avser ett konto där antalet registrerade elcertifikat inte överstiger 50). Det talar för att bestämmelsen bör ges en lydelse som möjliggör att den kan tillämpas inte bara när åtgärden har föregåtts av en begäran från kontohavaren utan också när kontohavaren samtycker till en avslutning av kontot som myndigheten har initierat.

Bestämmelsen i paragrafens punkt 2 ger upphov till större svårigheter.

Lagrådet noterar inledningsvis att en avslutningsåtgärd enligt den föreslagna punkten 2 kan riktas enbart mot två kategorier av kontohavare, dels mot den som har avregistrerats som kvotpliktig, dels mot den som inte längre är innehavare av en anläggning som är godkänd för tilldelning av elcertifikat. Detta får till följd att punkten överhuvudtaget inte kommer att kunna tillämpas på en tredje kategori av kontohavare, nämligen de som registrerats som kontohavare därför att de handlar med elcertifikat (s.k. traders). Lagrådet kan inte bedöma om detta är en lämplig begränsning.

Förslaget i punkten 2 har, enligt vad som upplysts vid föredragningen, särskilt föranletts av att en del kontohavare är juridiska personer som inte längre existerar och att det även i andra fall kan vara svårt att få kontakt med kontohavaren. Enligt Lagrådets mening torde det emellertid följa av 25 § förvaltningslagen att myndigheten vid en tillämpning av den föreslagna bestämmelsen normalt måste kommunicera sin avsikt att avsluta kontot med berörda aktörer. Det innebär att kontohavaren måste underrättas och ges tillfälle att yttra sig, i vart fall efter delgivning genom kungörelse. Det kan anmärkas att så kan vara fallet även när den juridiska personen har upplösts. Ett aktiebolag som har upplösts genom likvidation kan nämligen "återuppväckas" om det efter upplösningen

framkommer att bolaget har tillgångar (jfr 25 kap. 44 § aktiebolagslagen).

Den situationen att kontohavaren efter en sådan kommunikation förklarar sig samtycka till att kontot avslutas bör, som Lagrådet redan har varit inne på, bedömas enligt punkten 1.

Den kritiska frågan blir då vad som ska gälla om kontohavaren, sedan kommunikation har skett, antingen inte avhörs eller uttryckligen motsätter sig åtgärden.

Det är naturligt att myndigheten har rimliga möjligheter att rensa i sitt register. Samtidigt innebär en avslutning av ett konto där det finns elcertifikat registrerade att den enskilde förlorar en förmögenhetstillgång. Detta har i och för sig beaktats i förslaget på så sätt att en avslutning enligt punkten 2 får ske enbart om det föreligger synnerliga skäl. Enligt Lagrådets mening är det emellertid inte lämpligt att låta förutsättningarna för en, från principiell utgångspunkt, så ingripande åtgärd som att göra en tillgång värdelös styras av det otydliga begreppet synnerliga skäl. I stället bör de omständigheter som kan motivera en avslutning utan kontohavarens samtycke lyftas in i lagtexten.

I författningskommentaren anges som synnerliga skäl att det finns enbart ett fåtal elcertifikat och att kontot inte har använts under lång tid. Lagrådet kan instämma i att detta är omständigheter som kan vara relevanta för frågan om ett konto ska kunna avslutas utan kontohavarens samtycke. Det talar för att omständigheterna bör anges i lagtexten och kunna motivera att kontot avslutas, trots att kontohavaren inte uttryckligen har samtyckt till det.

Med hänsyn till att en avslutning av ett konto där det fortfarande finns elcertifikat registrerade ger upphov till en förmögenhetsförlust, bör enligt Lagrådets mening en avslutning dock inte kunna komma till stånd om kontohavaren uttryckligen motsätter sig åtgärden.

Mot denna bakgrund föreslår Lagrådet att paragrafen får följande lydelse.

Kontoföringsmyndigheten får avsluta ett elcertifikatskonto och utan ersättning till kontohavaren ta bort kvarvarande elcertifikat på kontot om

1. kontohavaren begär det eller lämnar sitt samtycke till åtgärden och kontot inte innehåller fler än femtio certifikat, eller
2. kontohavaren inte motsätter sig åtgärden,
 - kontot innehåller endast ett fåtal certifikat och inte har använts under en längre tid, och
 - kontohavaren har avregistrerats som kvotpliktig eller inte längre är innehavare av en anläggning som är godkänd för tilldelning av certifikat.